

Archeologische opgraving

Verslag van resultaten

Eindverslag

ARDOOIE SPRIETSTRAAT (prov. West-Vlaanderen)

Auteurs: Alyssa BOECKSTEYNS
Redactie: Christof VANHOUTTE

Projectcode: 2019A364

Vergunningsnummer:	2019A364
Projectleider:	Christof Vanhoutte
Naam erkende archeoloog:	Monument Vandekerckhove
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
veldwerkleider:	Alyssa Boecksteys
Archeologisch team:	Werner Wyna, Els Dumalin, Lennert Lapeere, Alyssa Boecksteys
Bevoegde Vlaamse overheid:	Jessica Van de velde (Erfgoedconsulent Archeologie, Onroerend Erfgoed)
Plannen:	Alyssa Boecksteys
Conservatie:	XXXX
Materiaaltekeningen:	Bert Mestdag
Provincie:	West-Vlaanderen
Gemeente:	Ardoie
Deelgemeente:	Ardoie
Plaats:	Sprietstraat
Projectcode:	ARSP19
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	X: 67089, Y: 186066 X: 67161, Y: 186132
Kadastergegevens:	Ardoie, Afdeling 1, Sectie A, Perceel 054/00A000
Begindatum onderzoek:	06/08/2019
Einddatum onderzoek:	19/08/2019
Relevante termen thesauri:	middeleeuwen, WOI, opgraving
Beheer opgravingsdata:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Beheer vondsten:	Danneels NV Sint-Baafskerkstraat 1 8200 Sint Andries
Titel:	Archeologische opgraving Ardoie Sprietstraat (prov. West-Vlaanderen). Verslag van resultaten eindverslag.
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0 INHOUDSTAFEL

0	INHOUDSTAFEL	3
1	INLEIDING.....	5
2	BESCHRIJVEND GEDEELTE.....	6
2.1	ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	6
2.2	BESCHRIJVING VAN DE ONDERZOEKSOPDRACHT	8
2.2.1	Vraagstelling	8
2.2.2	Randvoorwaarden.....	9
2.2.3	Geplande werken.....	9
2.3	WERKWIJZE EN OPGRAVINGSSTRATEGIE	10
3	ASSESSMENTRAPPORT	13
3.1	BESCHRIJVING, MOTIVERING EN STRATEGIE.....	13
3.2	WETENSCHAPPELIJK POTENTIEEL	13
3.3	NATUURWETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK EN CONSERVATIE	13
4	BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS.....	15
4.1	LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	15
4.2	BODEMKUNDIGE SITUERING	16
5	HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	18
5.1	HISTORISCH KADER	18
5.2	ARCHEOLOGISCH KADER	19
6	RESULTATEN	20
6.1	STRATIGRAFIE	20
6.2	SPOREN EN STRUCTUREN	22
6.2.1	Algemeen.....	22
6.2.2	Late IJzertijd – Vroeg Romeinse periode	23
6.2.3	Vol middeleeuws erf (eind 10de – eerste helft 11de eeuw)	25
6.2.3.1	Hoofdgebouw (10 ^{de} – 12 ^{de} eeuw)	26
6.2.3.2	Greppels en waterkuil	29
6.2.3.3	Kuilen.....	31
6.2.4	Late en post-middeleeuwen	35
6.2.5	Wereldoorlog I/II.....	36
6.3	VONDSTEN	37
6.3.1	Volle middeleeuwen.....	37
6.3.2	Late en post-middeleeuwen	40
6.3.3	Wereldoorlog I/II.....	41

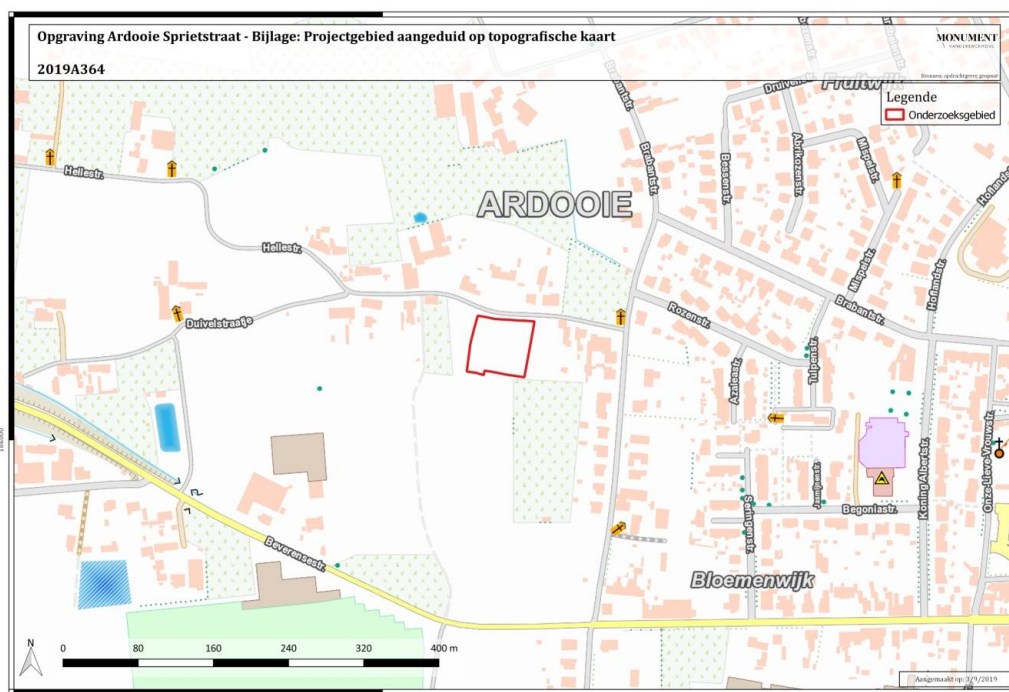

7	INTERPRETATIE EN DATERING	42
8	ONDERZOEKSVRAGEN.....	44
9	SAMENVATTING.....	47
10	BIBLIOGRAFIE.....	48
10.1	LITERATUUR	48
10.2	INTERNETBRONNEN.....	50
11	BIJLAGEN.....	51

1 INLEIDING

In het kader van de geplande werken voor de inrichting van een verkaveling te Ardoorie (provincie West-Vlaanderen) voerde een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv van 6 augustus tot 19 augustus 2019 een archeologische opgraving uit op het terrein. Het projectgebied situeert zich ten westen van de dorpskern van Ardoorie, nabij de Sprietstraat en de Hellestraat (Figuur 1). De opgraving werd uitgevoerd naar aanleiding van de geplande verkaveling van het projectgebied. De bureaustudie is terug te vinden als bekrachtigde archeologienota met ID 8282¹ en het proefsleuvenonderzoek als nota met ID 10647². Huidig verslag is de rapportage van de uitgevoerde opgraving conform het programma van maatregelen van voornoemd proefsleuvenonderzoek.

In dit basisrapport worden de resultaten van het archeologisch onderzoek voorgesteld. In enkele inleidende hoofdstukken worden de geografische, bodemkundige, historische en archeologische situering van het terrein toegelicht, alsook de gebruikte methodologie bij het onderzoek. Vervolgens worden de resultaten besproken en wordt een interpretatie gegeven aan de aangetroffen sporen en vondsten. Als besluit volgt een synthese van de resultaten. Het geheel wordt verduidelijkt met kaarten en foto's. Als bijlage zijn de gedigitaliseerde overzichtsplannen opgenomen. De verschillende inventarislijsten en foto's kunnen geraadpleegd worden via <http://www.monarcheo.be/databank>. Bij vragen hieromtrent: neem contact via info@monument.be.

Figuur 1: Projectgebied aangeduid op topografische kaart (zie bijlage 1).

¹ DECRAMER W., DE RAYMAEKER A. 2018.

² ACKE B., BRACKE M., WYNS G., HAGEN J. 2019.

2 BESCHRIJVEND GEDEELTE

2.1 Archeologische voorkennis

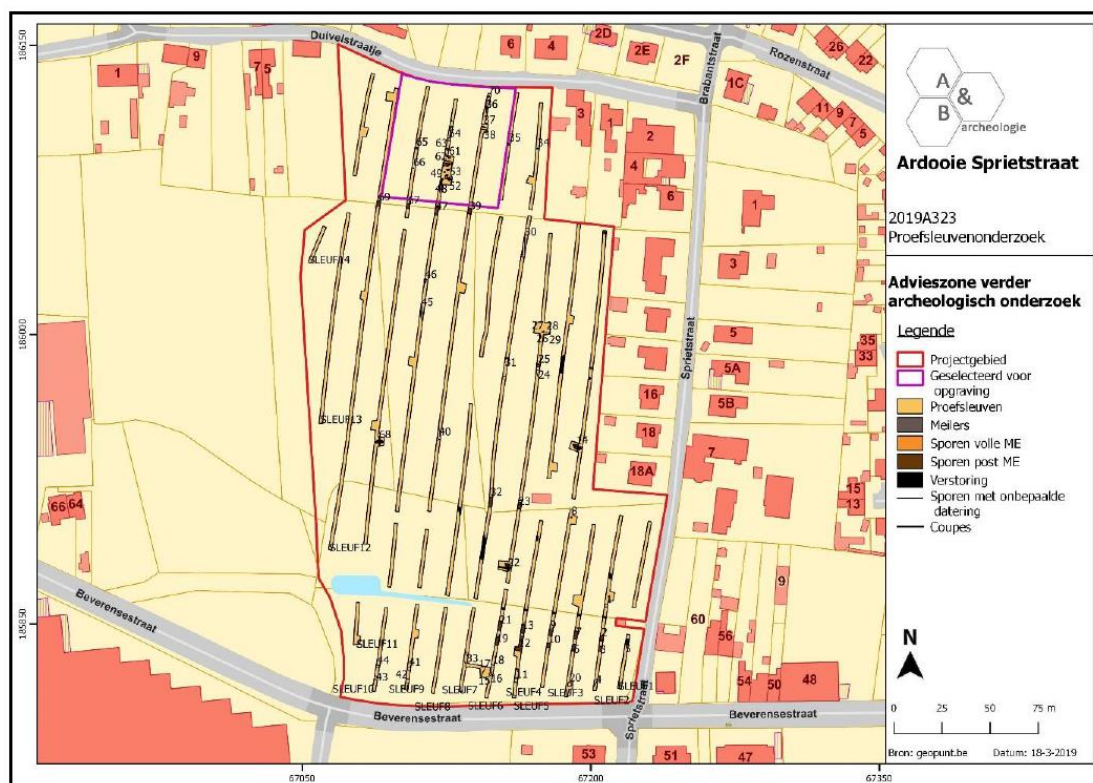
Binnen het projectgebied zijn er geen historische ingrepen in de bodem gekend buiten het proefsleuvenonderzoek waar deze opgraving een gevolg van is. De archeologisch en historisch relevante sites in de omgeving bestaan vooral uit de monumenten in de dorpskern van Ardooie, welke grotendeels te dateren zijn in de 19de eeuw. Dit behalve de Sint-Martinuskerk in het centrum van Ardooie welke uit de 16de eeuw stamt. Verder zijn er in de omgeving vooral sites met walgracht uit de late middeleeuwen gekend, maar deze zijn niet meer te zien in het huidige landschap.

Naar aanleiding van een geplande verkavelingsaanvraag te Ardooie Sprietstraat, heeft de initiatiefnemer een archeologienota (2018F8³) toegevoegd aan de vergunningsaanvraag waarbij ook een proefsleuvenonderzoek (2019A323⁴) werd uitgevoerd in maart 2019. De advieszone voor de proefsleuven was ca. 48.266m² groot zoals aangegeven in de opgemaakte bureaustudie. Bij het onderzoek werden 70 spoornummers uitgedeeld aan meilers, kuilen, paalsporen, bomputten en greppels en grachten. Het merendeel van de sporen kent een onbepaalde datering of is te dateren in de post middeleeuwen. Verder werden nog meerdere grachtsegmenten van OW georiënteerde postmiddeleeuwse perceelsgrenzen aangetroffen die terug te vinden zijn op historische kaarten en het huidige kadaster. In het centrale deel van het terrein werden 3 meilers aangetroffen met een tot nog toe ongekende datering. In het noordelijk deel, aan de Hellestraat, werd een sporenconcentratie gevonden uit de volle middeleeuwen (1125-1275 n.C.). Hier werden paalsporen, kuilen en greppels aangetroffen. Op basis van een aantal oversnijdingen gaat het vermoedelijk om een gefaseerd woonerf. Om deze reden werd vervolgens bepaald dat een deel van het terrein vlakdekkend opgegraven moest worden. Er werd een zone afgebakend van ca. 3800m² (Figuur 3). Huidig verslag geeft de resultaten weer van deze opgraving.

---

³ DECRAMER W., DE RAYMAEKER A. 2018.

⁴ ACKE B., BRACKE M., WYNS G., HAGEN J. 2019.

Figuur 2: Plan van de aangelegde proefsleuven binnen het projectgebied met de geadviseerde zone voor verder onderzoek.⁵

Figuur 3: Detail van de aangelegde proefsleuven met de advieszone.⁶

⁵ ACKE B., BRACKE M., WYNS G., HAGEN J. 2019.

⁶ ACKE B., BRACKE M., WYNS G., HAGEN J. 2019.

2.2 Beschrijving van de onderzoeksopdracht

2.2.1 Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om de archeologische sporen te karteren en onderzoeken. Volgende niet limitatieve vraagstelling dient hierbij vooropgesteld te worden⁷:

- Wat is de aard, omvang, datering en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Welke spoorcategorieën zijn aanwezig? En tot welke functie behoren deze (bewoning, begraving, artisanaal, ...)? Welke structuren kunnen onderscheiden worden (gebouwen, waterputten, kuilen, ...)?
- Wat is de aard van de bewoning? Welke (gebouw)structuren kunnen worden herkend? Kunnen de huisplattegronden vervolledigd worden? Tot welke types kunnen de huisplattegronden gerekend worden? Fasering?
- Kunnen sporen of vondsten van artisanale activiteiten onderscheiden worden, zoals bv. meilers?
- Zijn sporen en/of vondsten aanwezig uit andere periodes of behoren ze allemaal tot de volle middeleeuwen?
- Uit wat bestaat de materiële cultuur en kan dit iets leren of het gebruik van de site en de bewoner(s)? Tot welke groep, type, baksel, ... behoort het aardewerk?
- Lenen vondsten zich tot een conservatie? Wat is hun meerwaarde?
- Kunnen bepaalde sporen verder natuurwetenschappelijk onderzocht worden? Wat is hun meerwaarde? Welke vormen van natuurwetenschappelijk onderzoek zijn van toepassing (C14-datering, macrobotanisch, pollen, dendrochronologie, houtsoortbepaling, antracologie, petrografie, archeozoölogie, ...)? Wat leert het natuurwetenschappelijk onderzoek ons over het lokale en regionale milieu in de late middeleeuwen? Kan de site op basis van 14C-datering scherper gedateerd worden of geeft het vondstmateriaal genoeg inzichten hieromtrent?
- Wat was het (cultuur)landschap doorheen de tijd? Hoe verhoudt zich dit tot de locatiekeuze van de vastgestelde bewoning? Kunnen de resultaten een beeld werpen op het paleolandschap waarin de mens zich voortbewoog (flora en fauna)?
- Hoe past de vindplaats binnen het regionale landschap uit deze specifieke periode(s)? Kan de site in een ruimer archeologisch kader geplaatst worden of betreft het een lokaal fenomeen?
- Kan op basis van de archeologische sporen en het vondstmateriaal een beeld worden gevormd over de relatie tussen de mens en zijn omgeving? Zo ja: welke is deze relatie?
- Kan een beeld worden verkregen op de consumptiepatronen op de site?

---

⁷ ACKE B., BRACKE M., WYNS G., HAGEN J. 2019.

- Kunnen de vondsten een beeld werpen op eventuele patronen van lokale, regionale en transregionale economische processen?

2.2.2 Randvoorwaarden

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk.

Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

2.2.3 Geplande werken⁸

Binnen het projectgebied bestaan de geplande werken uit een verkaveling bestaande uit 72 loten. Alle loten zullen worden bebouwd met eengezinswoningen (Figuur 4). De oppervlakte van het totale projectgebied bestaat uit 48.266 m².

De eengezinswoningen die voorzien zijn zullen niet worden onderkelderd. Voor de toegankelijkheid van de woningen zal doorheen het projectgebied een wegenis worden aangelegd die de Sprietstraat en de Hellestraat met elkaar zal verbinden. De riolering en andere nutsvoorzieningen zullen worden aangelegd op de locatie van de wegenis. Tussen de wegenis en de woningen zullen ook voet- en fietspaden gerealiseerd worden.

Verder plant men nog omgevingswerken welke de inplanting van diverse boomsoorten en de aanleg van grasperken bevatten. De impact van deze werken op het archeologisch erfgoed is zeer beperkt. In het noorden en zuiden van het terrein plant men de aanleg van wadi's om de in- en uitstroom te regelen van overtollig regenwater naar het rioleringsnet. De geplande werken binnen de grenzen van het projectgebied zullen een totale verstoring van het bodemarchief teweeg zullen brengen, met lokaal ter hoogte van de wegenis en nutsvoorzieningen een diepere verstoring.

---

⁸ DECRAMER W., DE RAYMAEKER A. 2018.

Figuur 4: Plan van de geplande werken aan de sprietstraat in Ardoos.

2.3 Werkwijze en opgravingsstrategie

Het veldwerk vond plaats tussen dinsdag 6 augustus en maandag 19 augustus 2019. Voor aanvang werd het terrein ingedeeld in drie werkputten (WP) die achtereenvolgens werden onderzocht (Figuur 5). Deze afzonderlijke werkputten hebben een breedte van ca. 20m. Zo kon de afgegraven grond steeds makkelijk langs de werkput gestockeerd worden. De afgegraven grond werd na het stockeren afgevoerd door de aannemer. Voor aanvang van de graafwerken werden door middel van een GPS-toestel de verschillende werkputten met jalons uitgezet. Bij het uitgraven van de werkputten werd steeds een overlap voorzien met de aansluitende werkput zodoende het overzicht steeds te behouden. Eerst werden de werkputten 1 en 3 opgegraven, vervolgens werden werkput 2 onderzocht. Tijdens het

Opgraving Ardooe Sprietstraat - Bijlage: Werkputten aangeduid op kadaster

2019A364

MONUMENT

Historische opgravingen getuigen

Legende

Steuwrand

Duivelstraatje

WP1

WP2

WP3

0 10 20 30 40 50 m

Aangemaakt op: 3/9/2019

Voor de aanleg van de verschillende archeologische vlakken werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een vlakke graafbak van 1,8m breed. Het graafwerk is zo uitgevoerd dat de teelaarde gescheiden bleef van de onderliggende horizonten. De afgegraven grond werd gestockeerd op beide flanken langs de werkput. De kraan werd tijdens de aanleg opgevolgd door een team archeologen. Er werd op toegekeken dat het juiste archeologische niveau werd bereikt. Tevens werd het vlak manueel opgeschaafd om de leesbaarheid te optimaliseren. De sporen die zichtbaar werden op het archeologisch vlak zijn voorzien van een individueel spoornummer. Vervolgens zijn ze beschreven en gefotografeerd. Op deze foto is, naast het spoor telkens een noordpijl en fotobord aanwezig. Op dit fotobord staat de projectcode (2019A364), de afkorting van het project (ARSP19), de werkput (WP1-3) en het spoornummer. Na het fotograferen werden de sporen ingemeten met een GPS-toestel, waardoor een digitaal grondplan ontstond.

Wanneer het volledige vlak was aangelegd en alle sporen geregistreerd, werd over gegaan tot het couperen van de sporen. Dit houdt in dat de helft van een spoor manueel wordt

uitgegraven, waardoor een diepteprofiel wordt bekomen. Dit profiel werd vervolgens gefotografeerd en ingetekend op een tablet (schaal 1:20) en van unieke laagnummers voorzien. Wanneer de grondsporen te groot bleken voor een manuele coupe werd de kraan ingezet. Indien het mogelijk was om de coupe vervolgens manueel in te tekenen en te beschrijven werd dit uitgevoerd zoals bij de manuele coupes. Vaak was dit echter niet mogelijk. Door de bodemkundige situatie (afwisseling van verschillende bodemlagen: kleiig tot zandig) bleken diepe coupes vaak instabiel en dus niet veilig te onderzoeken. In onveilige situaties werd ervoor gekozen om de coupes vast te leggen door middel van orthobeelden. Door het toevoegen van voldoende schaalplaten is het mogelijk om tijdens de verwerking ook schaaltekeningen van deze coupes te maken. Na het couperen van de sporen werden alle achter gebleven delen uitgehaald zodoende al het vondstmateriaal te recupereren. Ook hier werd de kraan ingezet om de grote sporen uit te graven en zo veel mogelijk vondstmateriaal in te zamelen. De vondsten zijn ingezameld per context en per laag. Een vondstkaartje werd telkens ingevuld. Van sommige sporen zijn monsters genomen. Het gaat om bulk- en zeefmonsters. Ook werden in de waterkuil (S116) pollenbakken geslagen.

Teneinde een goed beeld te krijgen van de bodemopbouw werden verspreid over het terrein 3 bodemprofielen geregistreerd. Deze zijn op dezelfde wijze als de spoorcoupes vastgelegd. Voor de interpretatie ervan zijn de archeologen bijgestaan door aardkundige Pierre Legrand. De opgraving werd uitgevoerd door een in aantal wisselend archeologisch team. Dit bestond uit veldwerkleider Alyssa Boecksteyns, die steeds aanwezig was, aangevuld met archeologe Els Dumalin en veldtechnici Werner Wyns en Lennert Lapeere.

Na het afronden van het veldwerk is de verwerking opgestart. Daarbij is eerst werk gemaakt van het opstellen van het archeologierapport. Hierin is een eerste bundeling van de gegevens aanwezig met een eerst voorzichtige interpretatie. Tijdens het opstellen van het archeologierapport zijn de ingezamelde vondsten gewassen en werden de beschikbare monsters opgelijst. Ook werd gestart met het opstellen van een traject voor natuurwetenschappelijk onderzoek. Dit zal gebeuren binnen de marges opgesteld in het programma van maatregelen bij het proefsleuvenonderzoek. De accenten zullen gelegd worden bij landschapsreconstructie en -evolutie (op basis van ingezamelde pollenbakken en een eventuele analyse van beschikbare zaden en vruchten uit bulkstalen) en dateringen (14C-analyse waar het vondstmateriaal te kort schiet voor een betrouwbare analyse). Het is sowieso belangrijk om de landschapsreconstructies en –evoluties afdoende te kunnen koppelen aan goede dateringen van de geanalyseerde contexten.

3 ASSESSMENTRAPPORT

3.1 Beschrijving, motivering en strategie

Het aardewerk dat tijdens het onderzoek werd aangetroffen in de verschillende sporen en structuren werd ingezameld. Het aangetroffen materiaal was vrij beperkt in hoeveelheid. Het materiaal werd ingezameld om beter inzicht te krijgen in de datering en de materiële cultuur van de site. Alle ingezamelde vondsten zijn gereinigd, bestudeerd en geïnventariseerd. In het geval van representatieve diagnostische randfragmenten werd een aardewerktekening gemaakt.

Bulkstalen (volume 10L) met het oog op C14 analyse werden genomen van telkens 1 paalkuil van het hoofdgebouw. Van waterkuil S116 werd een 10L bulkstaal genomen om een gerichte C14 uit te voeren. Van deze waterkuil werden tevens pollenstalen en bulkstalen genomen voor natuurwetenschappelijk onderzoek. Deze structuur heeft de hoogste kans tot bewaard gebleven pollen en/of zaden en vruchten door de diepe uitgraving van het spoor. Na het afronden van het natuurwetenschappelijke luik zullen de onderzochte stalen niet worden bijgehouden gezien de informatie uit deze stalen reeds bekomen is. Ook zullen de resterende onverwerkte stalen niet weerhouden worden voor eventueel verdere analyse buiten deze onderzoeksopdracht.

Wat de aangetroffen grondsporen betreft werden enkel de archeologisch relevante resten onderzocht. Recente vergravingen werden opgemeten maar niet verder geanalyseerd gezien hun recente karakter. De paalkuilen van het hoofdgebouw werden allemaal gecoupeerd. Alle grachtvormige grondsporen werden minstens éénmaal gecoupeerd. Enkel de aangetroffen waterkuil werd – gezien de omvang – machinaal en laagsgewijs onderzocht.

3.2 Wetenschappelijk potentieel

Het proefsleuvenonderzoek dat werd uitgevoerd vooafgaand aan de opgraving, duidde op bewoning tijdens de middeleeuwen binnen het onderzoeksgebied. Op basis van de aanwezigheid van deze aangetroffen resten is de kans reëel dat er zich binnen het onderzoeksgebied sporen bevinden van een nederzetting uit de middeleeuwen. Deze kennis kan het ontstaan en de ontwikkeling van de streek op en rond het plangebied verder aanvullen.

3.3 Natuurwetenschappelijk onderzoek en conservatie

Verder natuurwetenschappelijk onderzoek zal worden uitgevoerd op volgende sporen/structuren:

- S164 (houtschoolmeiler): C14-datering
- S158 (paalkuil van gebouw): C14-datering

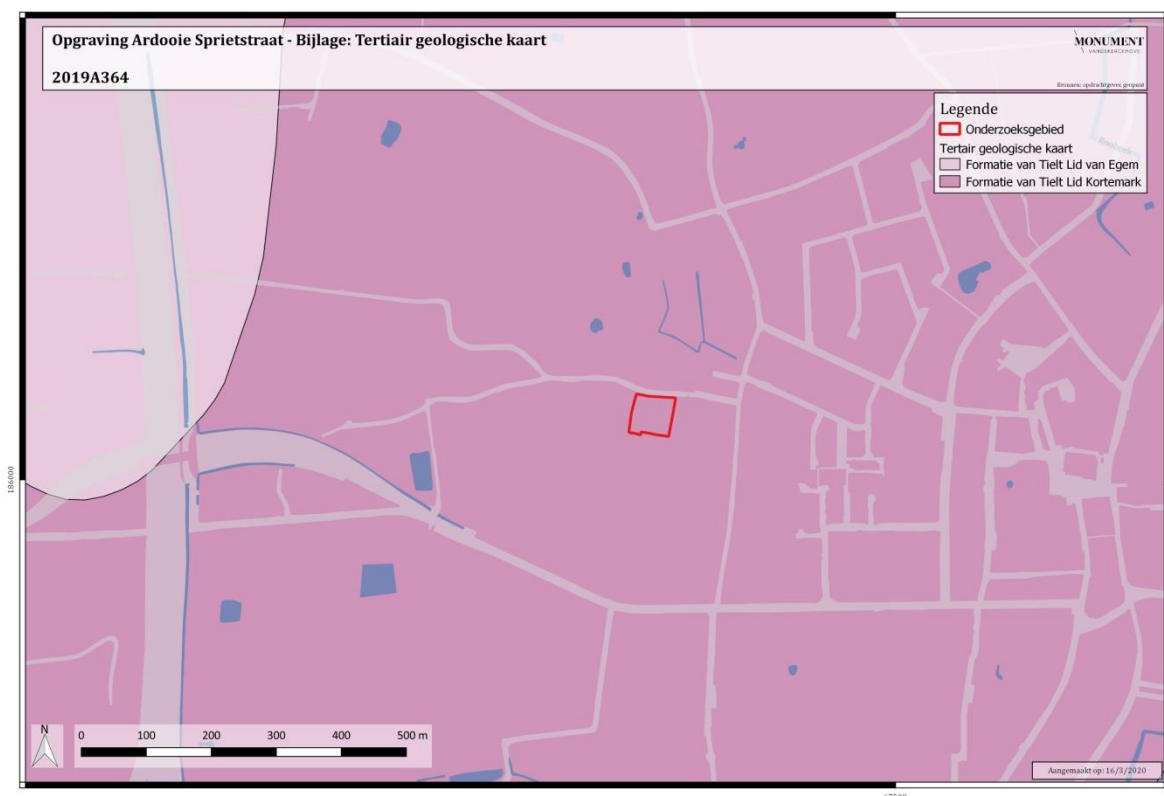
- S14 en S22 uit vooronderzoek (houtschoolmeiler): C14-datering en antracologisch onderzoek
- S116 (waterkuil): pollenanalyse, macrobotanisch onderzoek, C14-datering op onderste pakket voor *post quem* waterkuil

4 BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS

4.1 Landschappelijke situering⁹

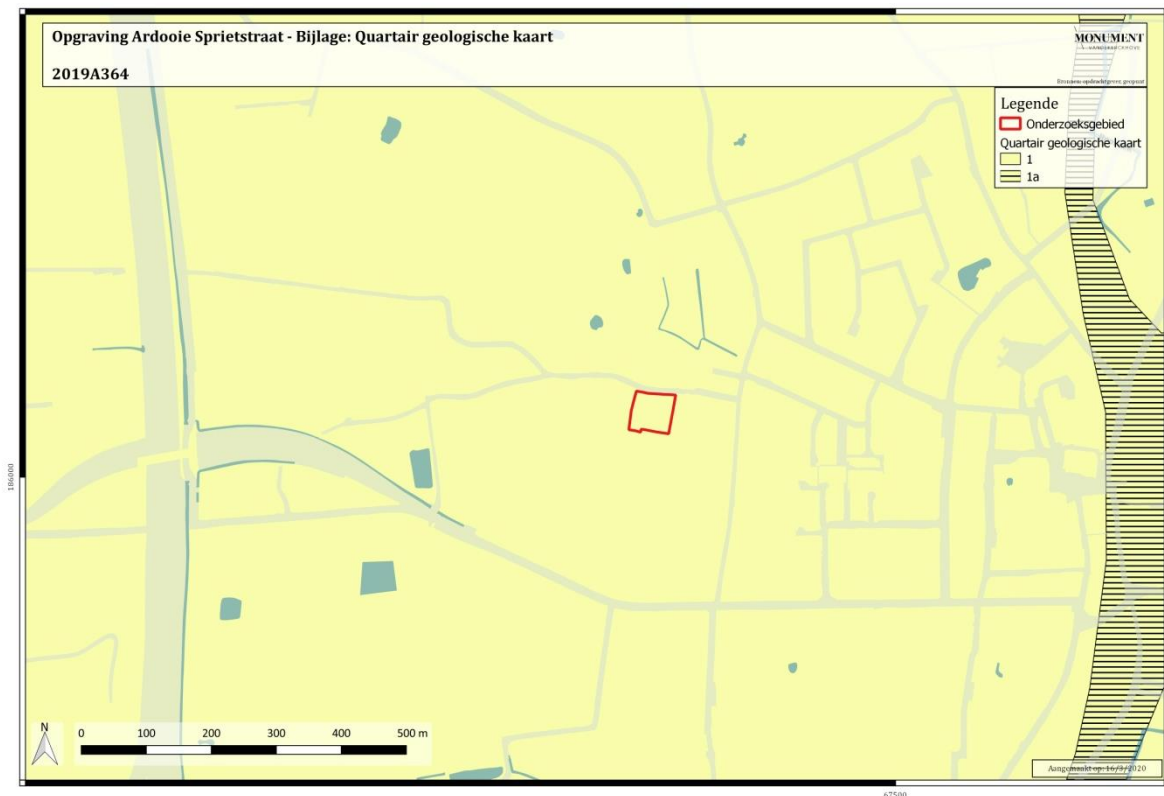
Ardoorie bevindt zich in de zandleemstreek. Landschappelijk gezien ligt het ten oosten van een uitloper van het Plateau van Tielt. Het dorp is te situeren in een noord-zuid georiënteerde depressie waar de Roobeek doorheen stroomt.

Het geologisch substraat uit het tertiair (Figuur 6) is opgebouwd uit afzettingen uit het Lid van Kortemark, welk deel uitmaakt van de Formatie van Tielt. Het Lid van Kortemark wordt beschreven als een grijze tot groengrijze glimmer- en glauconiethoudend kleig zand tot zandhoudende klei. Uit het quartair (Figuur 7) zijn er eolische afzettingen (zand tot zilt) aanwezig van het Weichseliaan en mogelijk van het vroeg-holoceen. Er kunnen quartaire hellingsafzettingen aanwezig zijn onder deze eolische afzetting.

Figuur 6: Onderzoeksgebied aangeduid op Tertiair geologische kaart (zie bijlage 3).

⁹ DECRAMER W., DE RAYMAEKER A. 2018

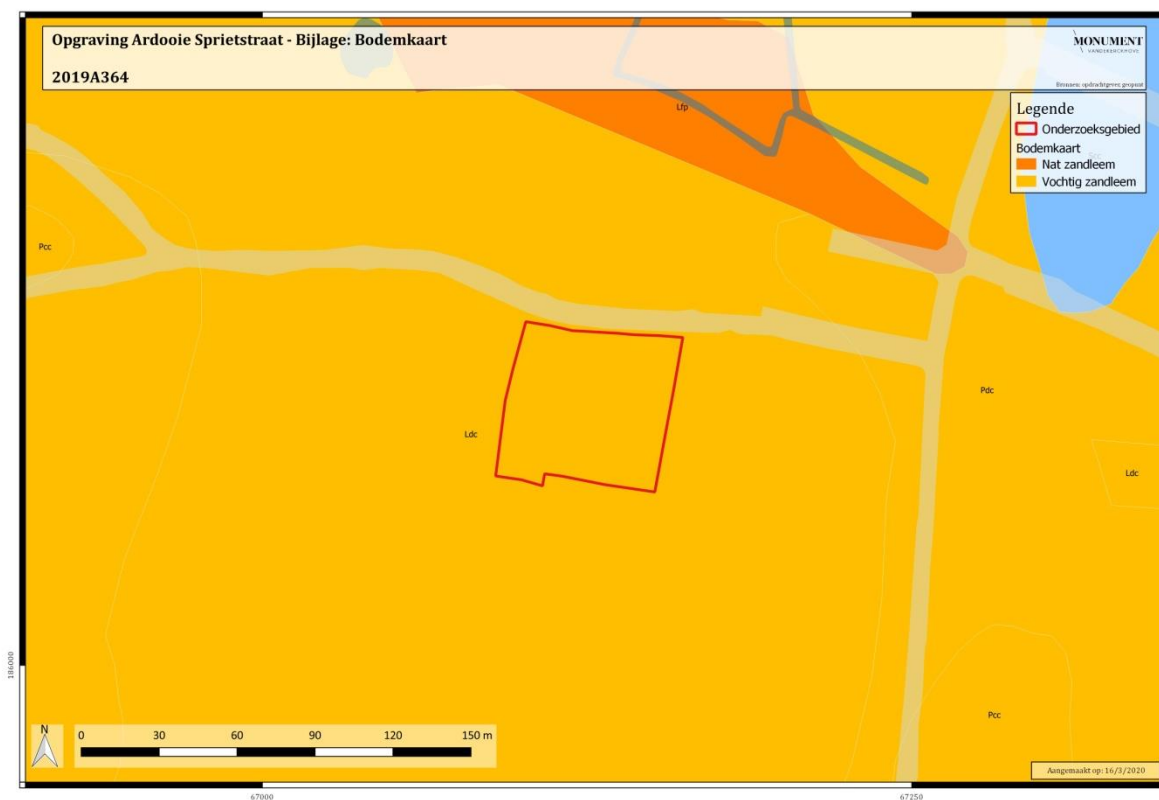
Figuur 7: Onderzoeksgebied aangeduid op Quartair geologische kaart (zie bijlage 4).

4.2 Bodemkundige situering¹⁰

Bodemkundig bevindt het gebied zich in de zandleemstreek. Er zijn vooral zandleemgronden aanwezig met meer naar het zuiden toe lemige zandgronden en zandgronden. Binnen de vallei van de Roobeek zijn er kleine beekdalgronden aanwezig.

De bodemkaart van Vlaanderen toont één bodemtype binnen het onderzoeksgebied, namelijk bodemtype Ldc (Figuur 8). Dit is een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. Volgens de bodemlegende is dit een hydromorfe, gedegradeerde grijsbruine podzolachtige bodem met een donker grijsbruine Ap1-horizont van 25 cm met daaronder een bruine A2-horizont met een duidelijke humusinfiltratie. Op een diepte van 50-60 cm wordt een ontwikkelde Bt-horizont met een dikte van 70 cm. De roestverschijnselen zijn sterk aanwezig en de diepte hangt af van het fluctuerende grondwaterniveau.

¹⁰ DECRAMER W., DE RAYMAEKER A. 2018

Figuur 8: Onderzoeksgebied aangeduid op bodemkaart (zie bijlage 5).

5 HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

5.1 Historisch kader¹¹

De oudste met zekerheid vastgestelde archeologische sporen werden aangetroffen bij opgravingen nabij de Bergmolenhoogte (Doornberg) op het einde van de 19de eeuw. Hier vond baron Gillès de Pélichy neolithische artefacten, onder meer een pijlpunt, die kunnen wijzen op de oudste nederzettingen in de omgeving. De huidige Brugsesteenweg, aan de oostzijde van de gemeente, gaat mogelijk terug op een Romeinse heerweg die Kortrijk met Brugge verbond.

In de 6de eeuw krijgt de kerkelijke organisatie vaste vorm met de oprichting van bisdommen, welke verder worden opgedeeld in parochies. Ardooie komt daarbij onder de bevoegdheid van de dekenij Roeselare, dat op haar beurt behoort tot het bisdom van Doornik. Ardooie wordt voor het eerst vermeld in 847 als Hardoia. De naam evolueert doorheen de eeuwen heen tot Ardoye, waarvan de eerste vermelding dateert uit 1334. Tijdens het ancien régime werd Ardooie verdeeld tussen twee heerlijkheden: het Gemene – toebehorend aan de Sint-Amandsproosdij in Kortrijk – en de heerlijkheid van de heren de Thiennes, markiezen van Berten in Noord Frankrijk. Aan deze situatie kwam pas een einde toen de abt in 1749 zijn eigendom verkocht aan de heren van Ardooie. De nijverheid spitst zich gedurende de middeleeuwen toe op de linnenweverij, zoals elders in het graafschap Vlaanderen. In 1559 vindt een herinrichting van de bisdommen in de Nederlanden plaats, waardoor de parochie Ardooie vanaf dan tot het bisdom Brugge behoort. Het leger van de Malcontenten zakt in 1578 af naar Ardooie, waardoor een groot deel van de bevolking naar Brugge vluchtte of naar Roeselare uitweek. In 1579 ondergaat de gemeente plunderingen en inkwartiering van troepen. Het dorp was zodanig geplunderd en verlaten tegen 1582 dat de parochiale armentafel zijn werking stillegde.

De weefnijverheid in Ardooie was tijdens de 18de eeuw net zoals in de middeleeuwen zeer belangrijk met een aanwezigheid van 522 wevers in 1768. Gedurende het laatste kwart van de 18de eeuw stagneerde de lijnwaadnijverheid echter. Het economische leven bleef in de 19de eeuw beperkt tot de landbouw en de linnennijverheid. In de jaren 1840 stortte de weefnijverheid in. Hongersnood, armoede en ziekte zorgde voor een hoog sterftecijfer in Ardooie. In 1880 vond de eerste industriële ontwikkeling plaats met de bouw van een weeffabriek ondanks de sterke achteruitgang van de welvaart in de regio.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog lag Ardooie op 25 km van het front. In oktober 1918 wordt de toren van de Sint-Martinuskerk opgeblazen door de Duitsers. Tijdens het interbellum werd deze volledig heropgebouwd worden.

In het eerste oorlogsjaar van WOII werd de Sint-Martinuskerk opnieuw gebombardeerd door de Duitsers. Aan het einde van WOII stortte een Amerikaanse B-17 neer ter hoogte van de Izegemsestraat.

---

¹¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/15296>

5.2 Archeologisch kader¹²

De meeste archeologische vondsten in de omgeving beperken zich tot de middeleeuwen en later. De meeste monumenten in het dorpscentrum van Ardooie zijn globaal in de 19de eeuw te dateren, behalve de 16de eeuwse kerktoren (CAI 1083 en 1857). In de omgeving zijn late middeleeuwse sites met walgrachten te zien op historische kaarten, maar deze zijn niet meer aanwezig in het huidige landschap.

Ten westen van het projectgebied op het grondgebied van Roeselare bevindt zich een andere bekrachtigde archeologienota (CAI 5266)¹³. Het proefsleuvenonderzoek dat hier werd uitgevoerd leverden geen vondsten op, behalve enkele greppels en sporen. Het terrein werd dan ook vrijgegeven zonder advies van vervolg onderzoek.

Opvallend is dat het aantal oppervlakte- en prospectievondsten voor deze regio quasi nihil is. Een gebrek aan systematisch archeologisch onderzoek is de meest plausibele verklaring, eerder dan een archeologische werkelijkheid. Eén kilometer ten oosten van het onderzoeksgebied is ter hoogte van de Doornberg een locatie geregistreerd met lithische vondstmeldingen (CAI 71164). Het gaat om enkele finaal-paleolithische objecten en een concentratie aan midden- en laat-neolithisch materiaal.

---

¹² DECRAMER W., DE RAYMAEKER A. 2018

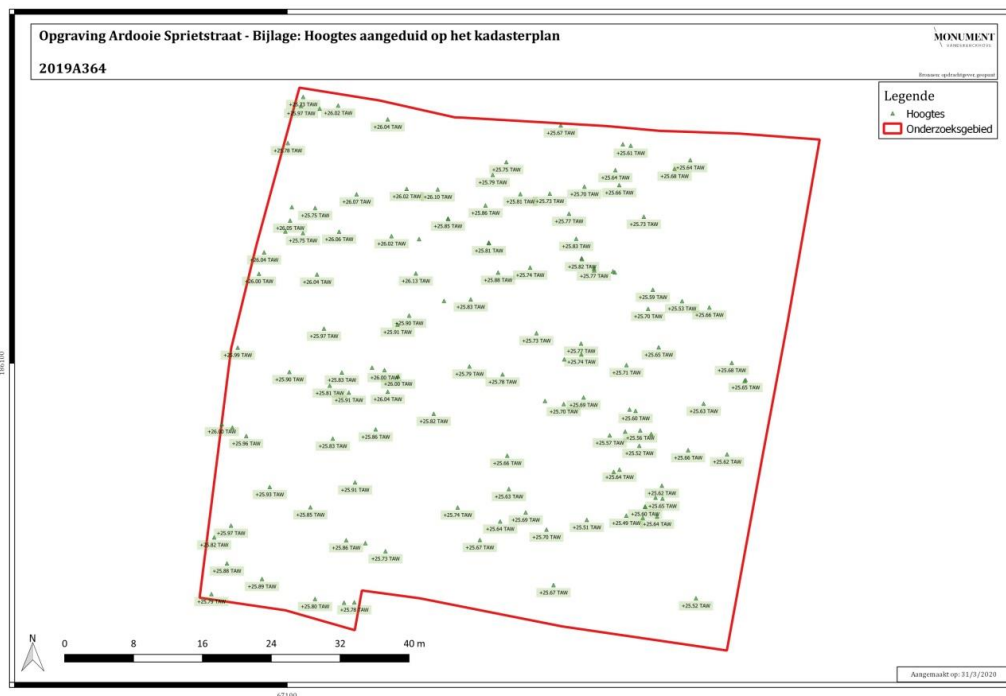
¹³ CROMBRUGGE, VERMEULEN EN VAN DE VIJVER 2017

6 RESULTATEN

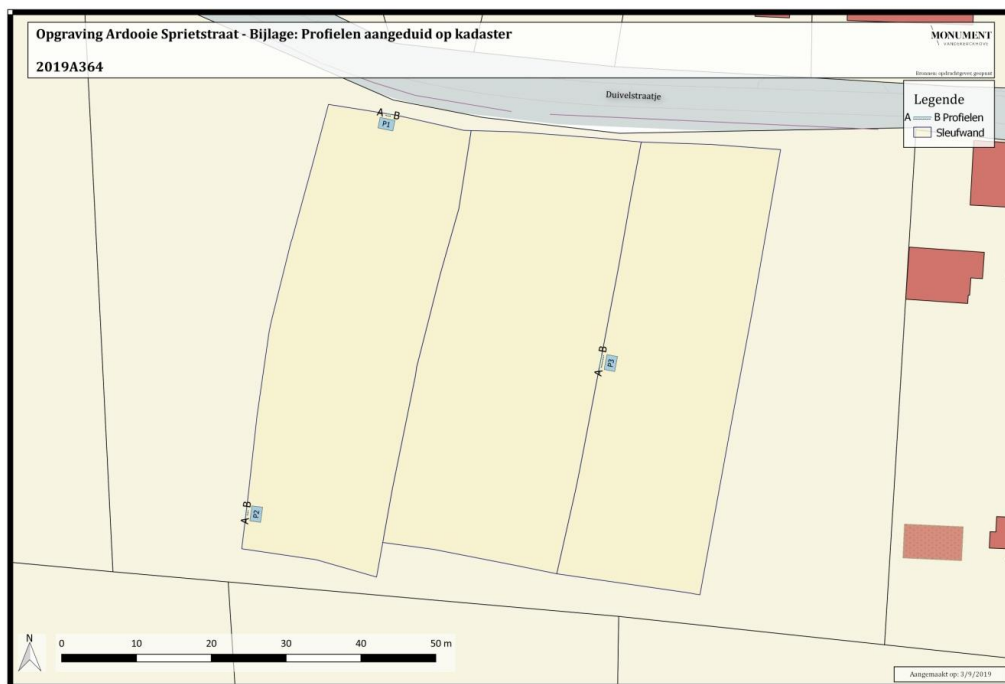
6.1 Stratigrafie

Het archeologische niveau bevindt zich in het algemeen rond +25,70m TAW (Figuur 9). De bodemopbouw is over het gehele terrein gelijkaardig. Deze wordt besproken aan de hand van profiel 3. De locatie van de aangelegde profielen kan worden bekeken op Figuur 10.

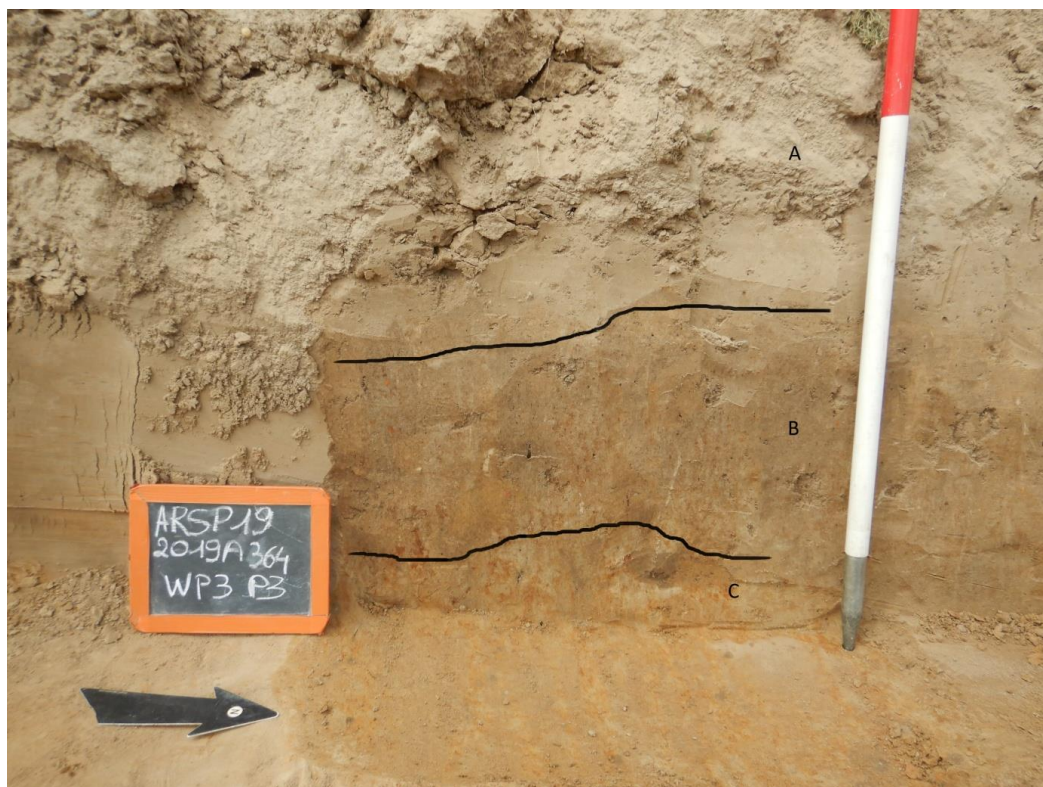
Profiel 3 (Figuur 11) heeft een A – B – C structuur. De antropogene laag (A) heeft een dikte van ongeveer 30 tot 35cm en is licht grijs van kleur. Hieronder is de B-horizont te situeren met een dikte van 35cm met een licht bruinig grijze kleur. Er is ook veel bioturbatie aanwezig in deze laag. Hieronder is de moederbodem (C) te vinden, welke een licht bruinig oranje kleur met wittere vlekken heeft. Ook zijn er ijzerconcrecies aanwezig in deze laag.

Figuur 9: Hoogtes aangeduid op het kadaster (zie bijlage 6).

Figuur 10: Profiellocaties aangeduid op het kadaster (zie bijlage 7).

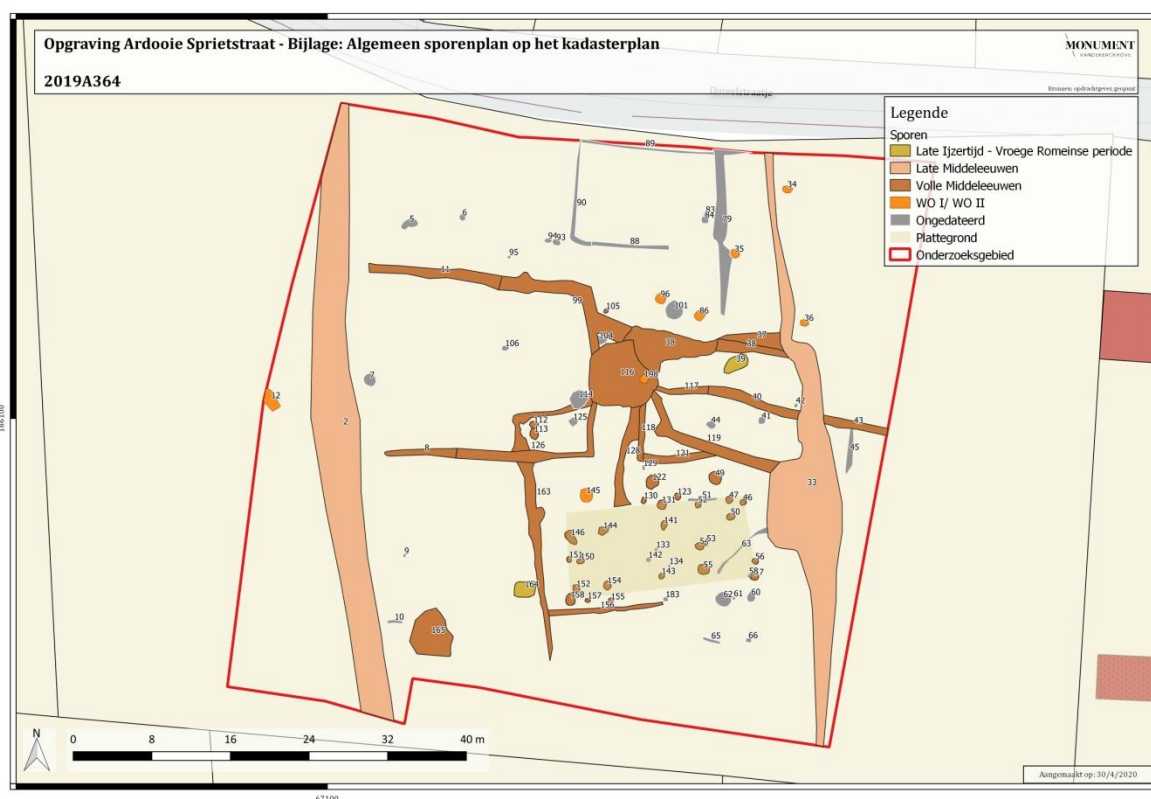
Figuur 11: Profiel 3, werkput 3. De bodemopbouw binnen het plangebied kenmerkt zich door een A(p) – B – C bodemsequentie.

6.2 Sporen en structuren

6.2.1 Algemeen

Tijdens het onderzoek werden verschillende sporen geregistreerd, welke enkel bestaan uit grondsporen. Hieronder worden ze achtereenvolgens besproken, opgedeeld volgens de periode waarin ze kunnen worden gedateerd.

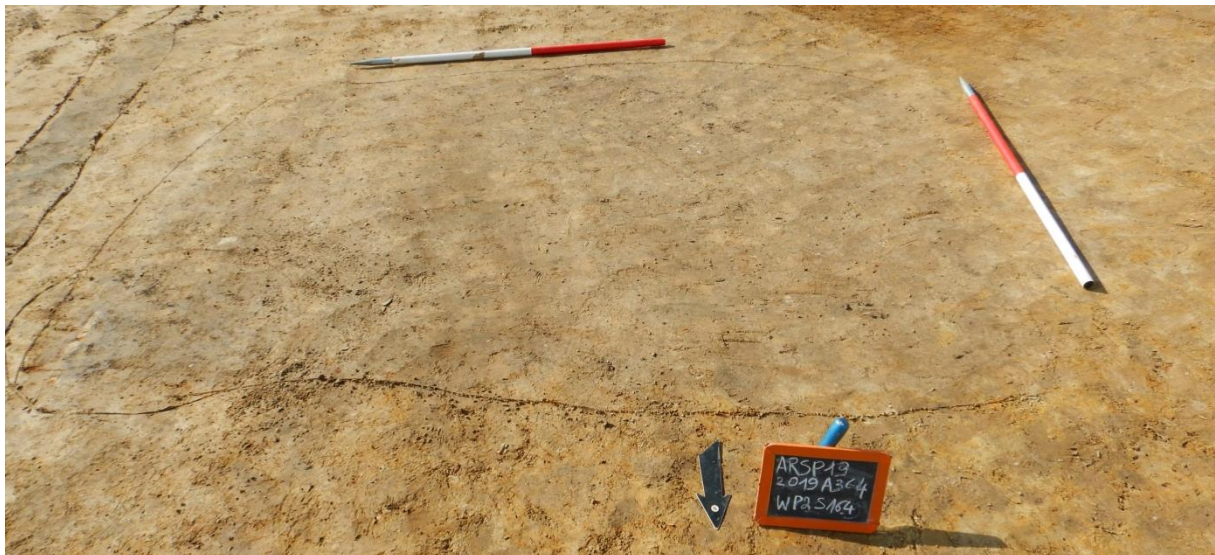
Tijdens het archeologisch onderzoek werden 125 grondsporen geregistreerd. Dit zijn hoofdzakelijk kuilen van verschillende grootte (35) en paalkuilen (28). Andere grondsporen zijn bijvoorbeeld greppels, grachten, bomputten, houtskoolmeilers en een waterkuil. De grondsporen werden verspreid over het volledige terrein gevonden met een opvallende concentratie in het zuidoosten van het plangebied. Figuur 12 geeft een overzicht van de aangetroffen sporen per periode binnen het plangebied.

Figuur 12: Algemeen sporenplan aangeduid op het kadaster (zie bijlage 8).

6.2.2 Late IJzertijd – Vroeg Romeinse periode

Bij de aanleg van werkput 2 en werkput 3 werden twee houtskoolmeilers aangetroffen, namelijk spoor 39 en spoor 164 (Figuur 13). Bij het couperen van spoor 39 bleek dat het spoor zeer ondiep bewaard is gebleven. De vorm van de meiler was afgerond rechthoekig met afmetingen van 2,5m bij 1,3m. Uit de coupe van spoor 164 (Figuur 14) daarentegen bleek dat deze zeer goed bewaard is tot op een diepte van ongeveer 30cm onder het archeologisch niveau. Het spoor bevat veel houtskool en verbrande leem. Deze meiler is ook afgerond rechthoekig van vorm met afmetingen 2,1m bij 1,6m meter. De vulling was tweeledig en bestond uit een met moedermateriaal gemengde gebioturbeerde bruinig grijs homogeen dempingspakket met daaronder een dunne zeer houtskoolrijke laag. Uit de vulling van deze structuren kon geen materiaal ingezameld worden. Er werd een C14-datering uitgevoerd op S164 welke een datering gaf tussen 40BC en 90AD (95,4% kans). Deze datering kan worden vernauwd tot 5AD tot 70AD (68,2% kans).

Figuur 13: Spoor 164, werkput 2.

Figuur 14: Spoor 164, werkput 2, coupe.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden er ook twee houtskoolmeilers aangetroffen, namelijk S14 en S22. In het kader van het programma van maatregelen van het proefsleuvenonderzoek werden op beide meilers een C14-datering uitgevoerd. Voor de meiler S14 geeft de C14-analyse een datering tussen 120BC en 50AD (93,9% kans). Met een kans van 61,2% kan deze datering worden verfijnd tot 60BC tot 5AD. De tweede (S22) had een datering tussen 380BC tot 180BC (95,4% kans). Mogelijks kan deze datering worden vernauwd tot 330BC tot 270BC (28,2%) of 260BC tot 200BC (32,5%).

Deze twee houtskoolmeilers werden ook antracologisch onderzocht (zie bijlage 10¹⁴). Bij dit onderzoek werden er 234 fragmenten van houtskool bekeken. Spoor 22 bevatte één stukje beuk. Verder bestonden alle fragmenten uit eikenhout (tabel 1). Al het hout was afkomstig van de stam of een dikke tak, behalve een stukje van een twijg, dat verder niet te determineren was.

Ardoorie - Sprietstraat	SP14		SP 22		
	n	%	n	%	
<i>Fagus sylvatica</i>	-	-	1	0.9	beuk
<i>Quercus</i> sp.	116	100	106	99.1	eik
totaal	116	100	107	100	totaal
indet.	-	-	1	-	indeterminata
schors undiff.	2	-	8	-	schors

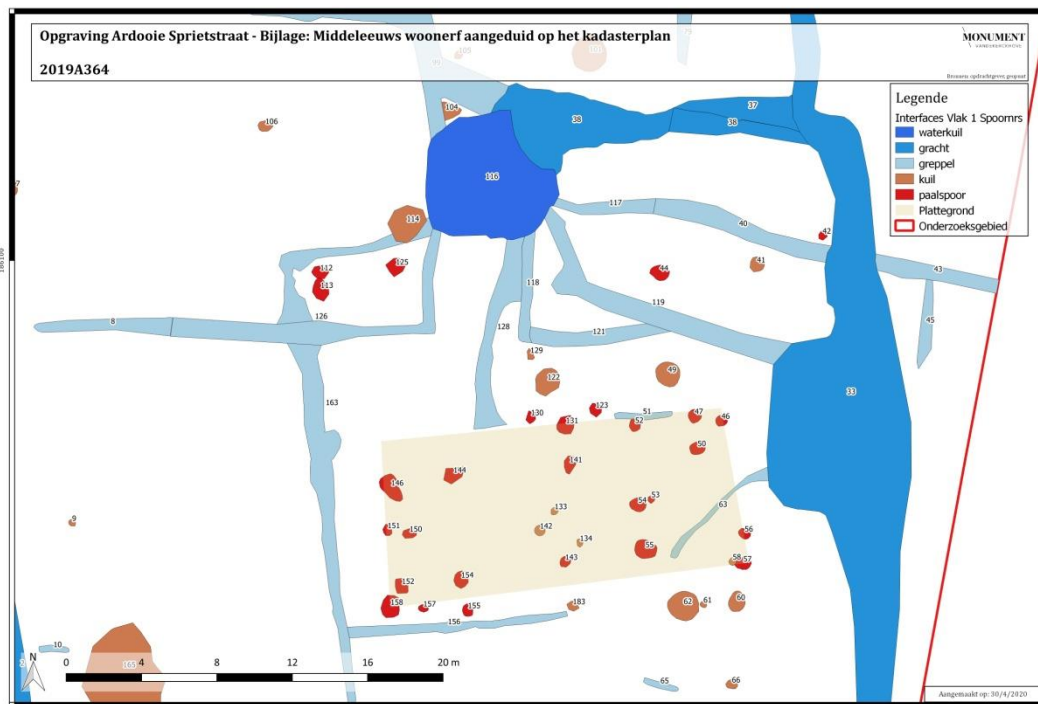
Tabel 1: Houtskoolidentificaties van SP14 en SP22.

---

¹⁴ DEFORCE K. 2020.

6.2.3 Vol middeleeuws erf (eind 10de – eerste helft 11de eeuw)

Op de grens van werkput 2 en 3 werd een woonerf (Figuur 15) aangetroffen uit de volle middeleeuwen (10de – 12de eeuw) bestaande uit een gebouwstructuur, erfafbakening, een waterkuil en enkele (afval)kuilen. Op basis van het aangetroffen aardewerk en de aanvullende C14 dateringen kan dit woonerf mogelijk nauwkeuriger gedateerd worden eind 10de - eerste helft 11de eeuw.

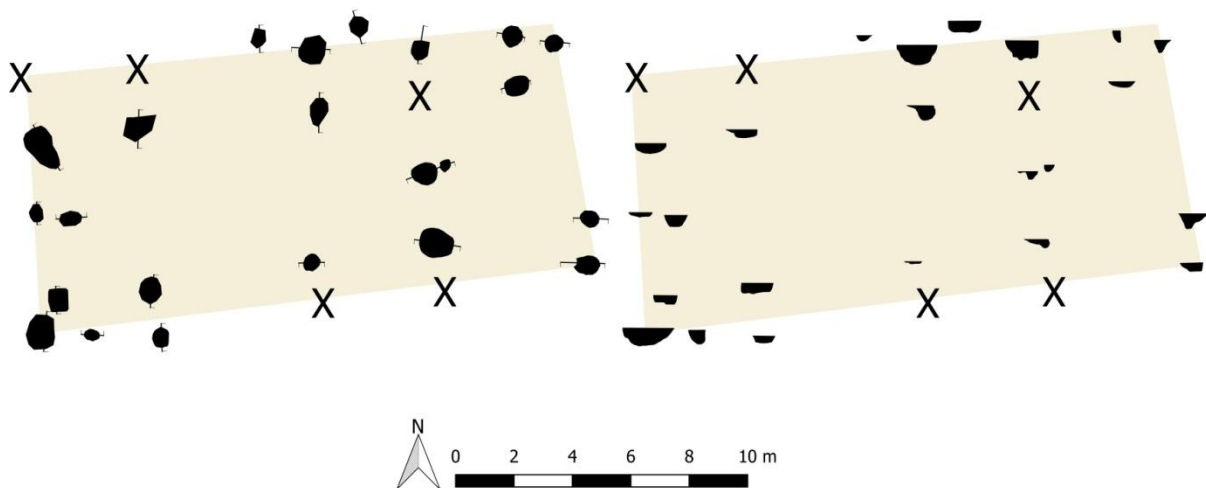

Figuur 15: Detail sporenkaart van het middeleeuws erf (zie bijlage 9).

6.2.3.1 Hoofdgebouw (10de – 12de eeuw)

Uit de 31 aangetroffen paalkuilen kan een vol middeleeuws driebeukig hoofdgebouw (Figuur 15) herkend worden. Deze structuur heeft een noordoost – zuidwest oriëntatie en is ongeveer 18,50m lang en 5m breed. De structuur wordt langs de westelijke zijde gesloten door een sluitpaal aan de korte zijde. Langs oostelijke zijde bevindt de sluitpaal zich op ca. 3/4 afstand van de lange zijde gemeten vanaf westelijke zijde. Vermoedelijk betreft het hier een steunpaal voor een verhoogd zoldergedeelte.

De structuur bestaat uit de sporen met nummers 50, 53, 54, 55, 56, 141, 143, 144, 146, 150, 151, 152 en 154 (Figuur 16). De paalsporen hadden een donkerbruine tot donkerzwarte houtskoolrijke vulling. De bewaringsdiepte van de paalsporen was vrij onregelmatig, de diepste sporen waren bewaard tot een diepte van 50cm onder het archeologisch niveau terwijl een aantal ondiepere paalsporen maar 20-30cm bewaard waren.

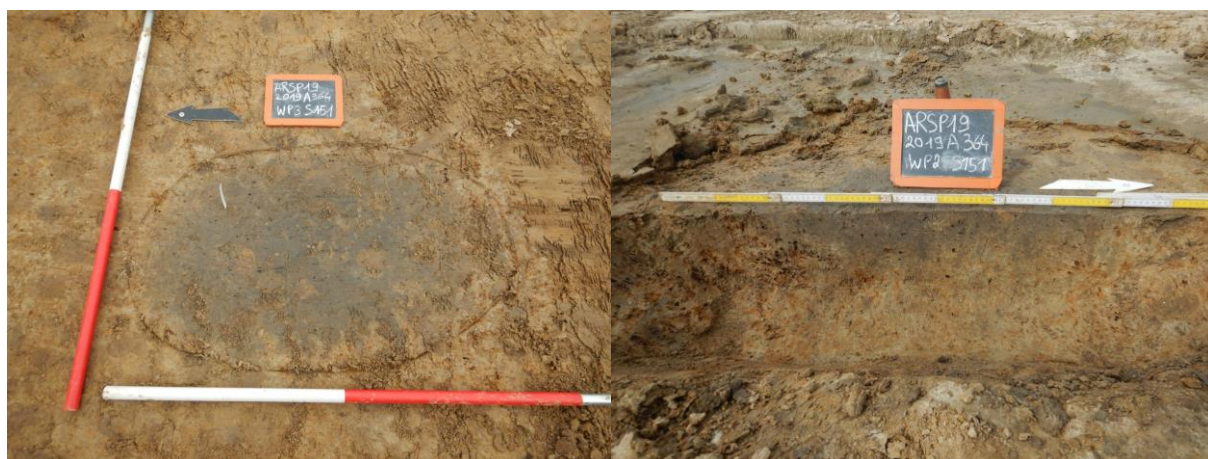
Figuur 16: Detailtekening van het hoofdgebouw met bewaringsdieptes.

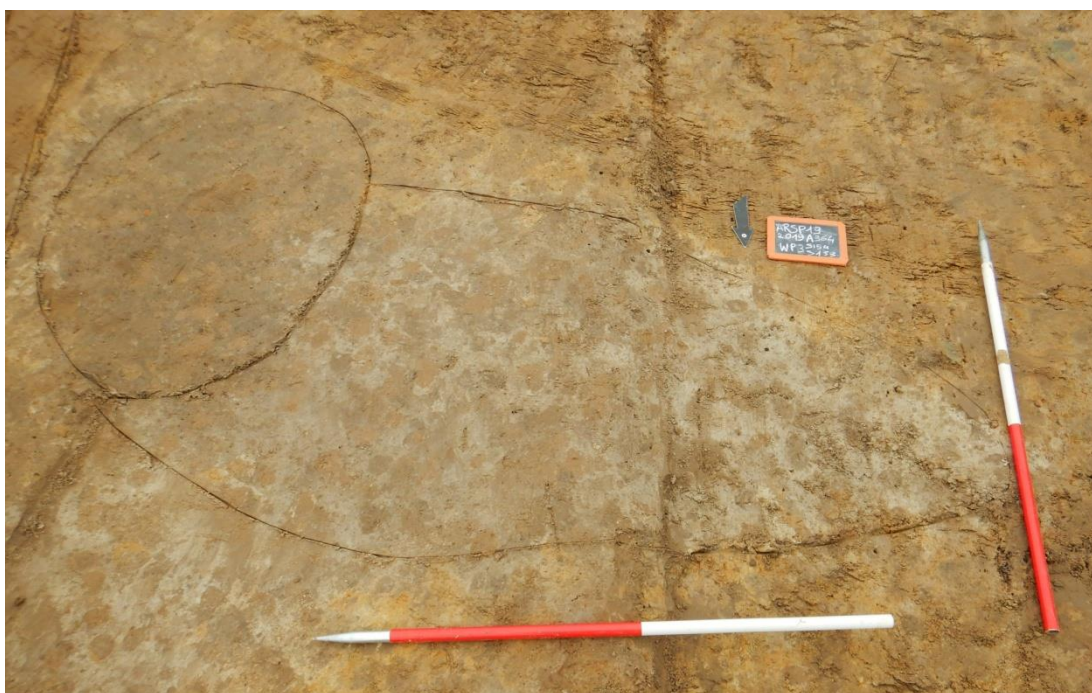
Figuur 17: Spoor 53 en 54, werkput 3.

Figuur 18: Spoor 53 en 54, werkput 3, coupe.

Figuur 19: Spoor 151, werkput 2 in vlak en in coupe.

Figuur 20: Paalspoor 154 en natuurlijk spoor 153, werkput 2.

Figuur 21: Spoor 154, werkput 2, coupe met duidelijk kern en insteek.

6.2.3.2 Greppels en waterkuil

Op het terrein werden verschillende greppels aangetroffen. Een deel hiervan, namelijk greppels S117, S156 en S163, vormen een vierkantig afbakeningssysteem van het woonerf. Deze greppels, samen met de meeste andere greppels, komen rechtstreeks of onrechtstreeks uit op bijbehorende waterkuil S116 centraal gelegen binnen het woonerf. De context heeft een onregelmatige ronde vorm met een diameter van 6 tot 7 m. Greppels 38, 99, 117, 118, 119, 126, 128, 163 komen uit op de waterkuil.

De waterkuil werd onderzocht door middel van een machinale coupe. Deze waterkuil bleek ca. 2m onder archeologisch niveau bewaard te zijn. De onderste opvulling van deze waterkuil bestond uit een sterk organisch blauwig grijs (gereduceerd) pakket. Hierboven bevond zich een dempingspakket bestaande uit heterogene lichtgrijsbruine pakketten. Opvallend was de aanwezigheid van brokken verbrande leem in de laatste opvullingsfase van de waterkuil. Vondstenmateriaal werd slechts aangetroffen in de bovenste opvullings en/of dempingspakketten. Het gaat hierbij om grijs gedraaid aardewerk, alsook de resten van een maalsteen uit tefriet.

Op de onderste vulling werd een C14-datering uitgevoerd op organisch materiaal (takje). De analyse plaatst de actieve fase van deze waterkuil tussen 975AD en 1035AD (95,4% kans). Het is mogelijk deze datering te verfijnen tussen 990AD tot 1020AD met een kans van 68,2%.

Gezien de diepte van deze structuur werden tijdens het veldwerk stalen genomen in kader van verder onderzoek in functie van pollenanalyse en macrorestenonderzoek.

Uit het uitgevoerde pollenonderzoek¹⁵ bleek dat de omgeving van de site eind 10de eeuw – eerste helft van de 11de eeuw bestond uit een open landschap met een aantal fragmenten loofbos. Aan de rand van het bos was adelaarsvaren aanwezig. In de directe omgeving van de site werd graan verwerkt en verbouwd. In de omgeving van de site waren er ook schrale gronden aanwezig waar heidevelden op groeiden. In de nabijheid van de waterkuil kwam vooral een grasrijke vegetatie voor waar misschien ook onkruiden voorkwamen. Aan de oevers van de kuil waren er moerasvarens aanwezig en andere oeverplanten. Mogelijk stond er ook een els aan de waterkuil.

Aan de hand van het waarderend onderzoek¹⁶ van de macroresten kon worden bepaald dat er in de omgeving drie wilde planten voorkwamen die door de mens kunnen worden geconcumeerd: de gewone braam, vlier en sleedoorn. Er werd niet overgegaan tot verdere analyse van de stalen aangezien het materiaal niet voldoende bewaard is.

---

¹⁵ GOUW-BOUMAN M.T.I.J. 2019.

¹⁶ ALLEMEERSCH L. 2019.

Figuur 22: Waterkuil 116, werkput 2. Let op de talrijke greppels die de waterkuil 'voeden', alsook op de aanwezigheid van verbrande leem in de bovenste opvullingspakketten.

Figuur 23: Spoor 116, werkput 2, coupe. Van het onderste organisch rijke pakket werden stalen genomen voor verder onderzoek.

6.2.3.3 Kuilen

Tijdens de opgraving werden er ook verschillende kuilen aangetroffen welke in verband kunnen worden gebracht met het middeleeuwse erf. Deze kuilen zijn S49, 105, 122 en 165.

S49 (Figuur 24 en Figuur 25) is een ronde kuil met een diameter van ongeveer 1,3m welke zich ten noordoosten van de gebouwplattegrond bevindt. De vulling is licht grijsig van kleur en bevat houtskoolspikkels. Het spoor was tot op 15cm onder het archeologische niveau bewaard.

Een tweede kuil is S105 (Figuur 26). Deze kleine kuil is te situeren net ten noorden van de waterkuil en heeft een diameter van ongeveer 50cm. De vulling van dit spoor is donker bruinzwart van kleur en bevat houtskool.

Spoor 122 (Figuur 27 en Figuur 28) is 7m ten zuiden van de waterkuil te situeren en heeft een diameter van ongeveer 1,4m. Het spoor heeft een licht bruinig grijze vulling, bevat houtskool en is maar 20cm diep bewaard.

Als laatste is er spoor 165 (Figuur 29 en Figuur 30), een grote onregelmatige kuil met een diameter van 4 tot 5m. Deze kuil ligt 14m ten zuidwesten van de gebouwplattegrond. Het spoor is licht grijsig van kleur en is bewaard tot op een diepte van 1,3m onder het archeologische niveau. Houtskool is matig aanwezig in het spoor.

In alle geregistreerde kuilen werd aardewerk aangetroffen, waarbij het slechts ging om grijs gedraaid aardewerk. De afwezigheid van handgevormd en/of rood(geglazuurd)/steengoed aardewerk duidt op een datering in de volle middeleeuwen (10de – 12de eeuw).

Figuur 24: Spoor 49 (links boven), werkput 3.

Figuur 25: Spoor 49, werkput 2, coupe.

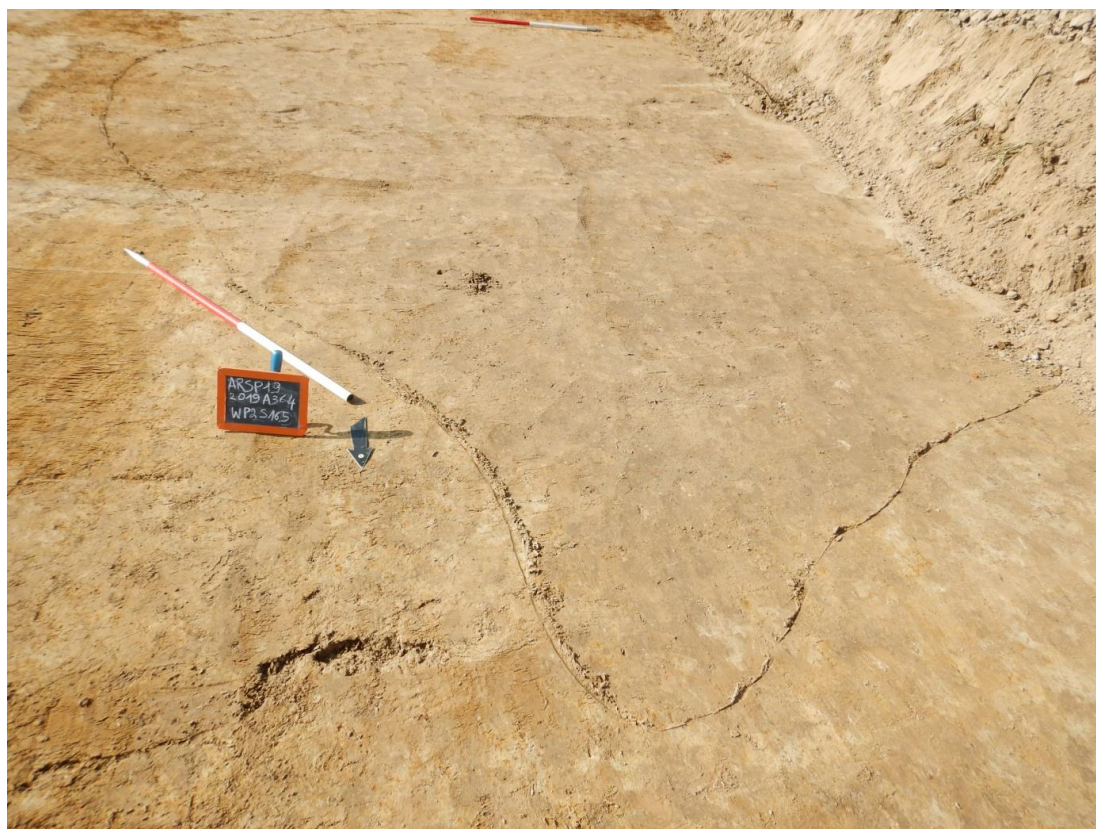
Figuur 26: Spoor 105, werkput 2.

Figuur 27: Spoor 122, werkput 2.

Figuur 28: Spoor 122, werkput 2, coupe.

Figuur 29: Spoor 165, werkput 2.

Figuur 30: Spoor 165, werkput 2, coupe.

6.2.4 Late en post-middeleeuwen

In het oosten en het westen van het terrein lopen twee brede grachten, S2 en S33 (Figuur 31 en Figuur 32), met een noord-zuid oriëntatie. Deze lijken op basis van het aardewerk een jongere datering te hebben dan de overige middeleeuwse sporen, waarschijnlijk in de late of post-middeleeuwen.

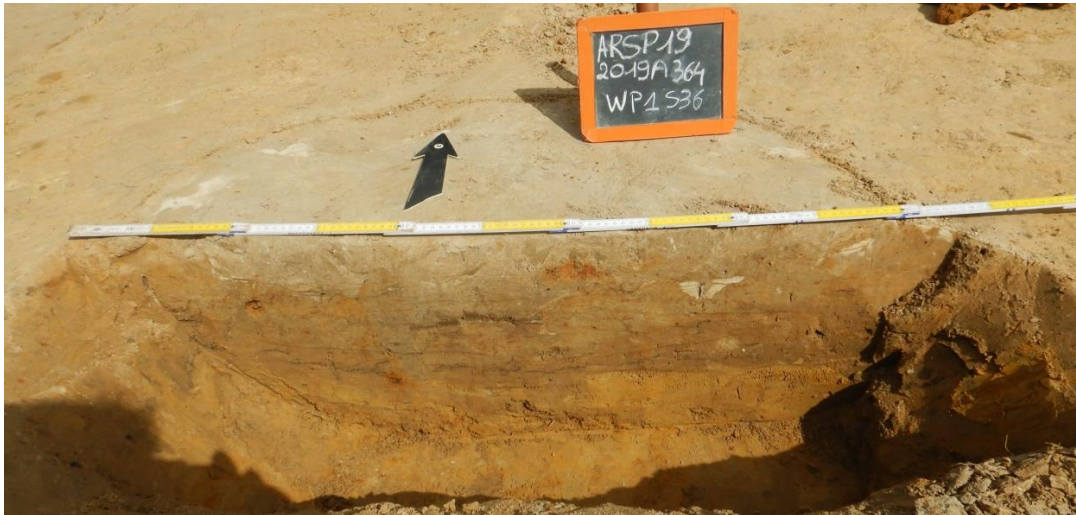
Figuur 31: Spoor 33, werkput 3.

Figuur 32: Spoor 33, werkput 3, coupe.

6.2.5 Wereldoorlog I/II

Over het gehele terrein, maar vooral in het noorden van werkput 2 en 3, werden negen bomkraters aangetroffen, namelijk spoor 2, 34, 35, 36, 86, 96, 100, 145 en 198 (zie Figuur 33). Deze sporen zijn te dateren in de 1ste/2de wereldoorlog op basis van de vulling van de sporen. De vulling bestaat uit gemengde/gelaagde versmeten moederbodem en bevat kleine ijzerfragmenten.

Figuur 33: Spoor 36, werkput 3, coupe.

6.3 Vondsten

Tijdens het archeologisch onderzoek werden verschillende vondstcategorieën aangetroffen. Het gaat hoofdzakelijk om aardewerk en in mindere mate metaal, bot en natuursteen.

Het gevonden aardewerk is afkomstig uit 45 verschillende sporen, namelijk paalsporen, kuilen, greppels, grachten en de waterkuil. Het bestaat uitsluitend uit gedraaid aardewerk. De best vertegenwoordigde categorie is het gedraaid grijs aardewerk. Er werd ook een scherp steengoed aardewerk aangetroffen in de westelijke gracht. Het aardewerk werd integraal ingezameld. Hieronder volgt een beknopte algemene beschrijving van het vondstmateriaal.

6.3.1 Volle middeleeuwen

In 9 van de paalsporen die deel uitmaken van de huisplattegrond werd aardewerk aangetroffen, namelijk in paalsporen 52, 53, 54, 123, 131, 141, 144, 152 en 154. Het gaat hier uitsluitend om grijs gedraaid middeleeuws aardewerk. In S123 werd een randscherf met een radstempel aangetroffen van het type L7B17 (zie Figuur 34 en Figuur 35). Dit type kan worden gedateerd in de 11de tot 12de eeuw. In S131 werd tevens een randscherf van het type L7B gevonden (Figuur 34 en Figuur 36).

In de waterkuil (S116) werd in de bovenste laag tevens grijs gedraaid aardewerk aangetroffen, waaronder twee randen van het type L1A, welke kan worden gedateerd tussen de 9de en de 12de eeuw¹⁸. Op beide randen is een radstempel aangetroffen met een wafelpatroon, type RAD14¹⁹ (zie Figuur 34 en Figuur 37). Verder werd er bouw materiaal aangetroffen in dit spoor, samen met een groot stuk tefriet, welk zeer waarschijnlijk onderdeel is geweest van een maalsteen (Figuur 39).

In de greppels die deel uitmaken van het afbakeningssysteem van het woonerf tot slot, werd tevens grijs aardewerk aangetroffen. Het gaat allemaal om wandscherven zonder versiering, waardoor deze structuren slechts ruwweg in de volmiddeleeuwse periode gedateerd kunnen worden.

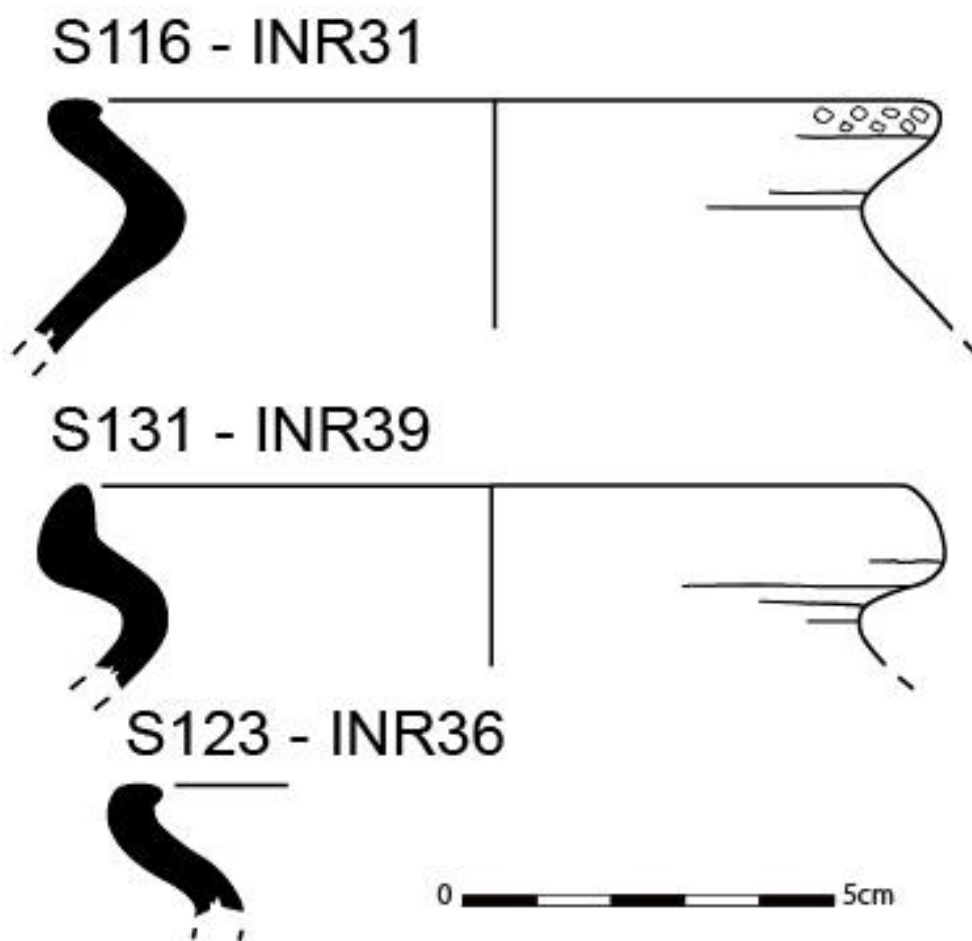
In paalspoor 158 werden tot slot een tiental rundertanden aangetroffen (Figuur 38). Verder werd er geen botmateriaal gerecupereerd op de site.

---

¹⁷ DE GROOTE K. 2014

¹⁸ DE GROOTE K. 2014

¹⁹ DE GROOTE K. 2014

Figuur 34: Aardewerktekening van het aangetroffen grijs gedraaid aardewerk (Inr. 31, 36 en 39).

Figuur 35: randscherf grijs aardewerk met radstempelversiering (type L7B²⁰) uit spoor 123 (Inr. 36).

²⁰ DE GROOTE K. 2014

Figuur 36: randscherf grijs aardewerk (type L7B) spoor 131 (Inr. 39).

Figuur 37: Randscherven grijs gedraaid aardewerk uit waterkuil S116 met radstempelveriering in wafelpatroon, type RAD14 (Inr. 31).

Figuur 38: Rundertanden uit paalspoor 158 (Inr. 9).

Figuur 39: Gedeeltelijke maalsteen uit tefriet uit spoor 116 (Inr. 4).

6.3.2 Late en post-middeleeuwen

In de twee grachten in het westen en het oosten van het terrein, S2 en S33, werd grijs aardewerk, rood geglazuurd aardewerk en steengoed aangetroffen (Figuur 40). Dit aardewerkensemble dateert deze grachten duidelijk jonger dan het woonerf uit de volle middeleeuwen.

Figuur 40: Aardewerk uit spoor 2 (Inr. 16).

6.3.3 Wereldoorlog I/II

Uit de Eerste wereldoorlog werden verschillende resten van drijfbanden gevonden, afkomstig van bommen (Figuur 41). Deze werden allen gerecupereerd uit de bomkraters die werden aangetroffen op het terrein.

Figuur 41: Drijfband uit spoor 35 (Inr. 1).

7 INTERPRETATIE EN DATERING

Zoals te verwachten was uit de resultaten van het proefsleuvenonderzoek werden er tijdens de archeologische opgraving middeleeuwse nederzettingssporen en houtschoolmeilers aangetroffen. Verder werden er ook verschillende bomkraters aangetroffen. Aan de hand van het verzamelde vondstmateriaal en C14-dateringen kunnen de houtschoolmeilers worden gedateerd in de Late IJzertijd – Vroege Romeinse periode. Voor de meilers uit het proefsleuvenonderzoek kwam men voor S14 een datering tussen 120BC en 50AD uit, voor S22 was de datering 380BC tot 180BC. Voor de houtschoolmeiler uit de opgraving, S164, was de datering 40BC tot 90AD. De middeleeuwse nederzettingssporen kunnen worden geplaatst in de Volle Middeleeuwen, tussen de late 10de eeuw en begin 11de eeuw. Verder zijn er twee grachten die aan de hand van het vondstenmateriaal kunnen worden gedateerd in de Late Middeleeuwen. De bomkraters stammen uit de Eerste of Tweede Wereldoorlog.

De oudste sporen die werden aangetroffen tijdens het onderzoek zijn de houtschoolmeilers, zowel diegene die werden gevonden tijdens de opgraving als deze uit het proefsleuvenonderzoek. Deze kunnen aan de hand van de C14-dateringen die op deze meilers werd uitgevoerd worden gedateerd in de Late IJzertijd – Vroege Romeinse periode. In de streek rond Roeselare werden reeds vele houtschoolmeilers aangetroffen die in deze periode konden worden gedateerd. Voorbeelden hiervan zijn de vooronderzoeken met ingreep in de bodem in de Honzebroekstraat²¹ en de Gitsestraat²² in Roeselare. Het onderzoeksgebied bevond zich tijdens de Late IJzertijd – Vroege Romeinse periode duidelijk in een ontginingslandschap dat dienst deed als een productiecentrum voor het aanmaken van houtschool. In de nabijheid van moet er ook veel bos aanwezig zijn geweest voor het aanvoeren van het eikenhout (zie punt 6.2.2) dat nodig was voor het productieproces²³. In de omgeving van Ardoorie werden er verschillende andere houtschoolmeilers uit dezelfde periode aangetroffen waar ook enkel eik was gebruikt, zoals Ingelmunster Zandberg²⁴ Geluwe Wervikstraat²⁵ en Roeselare Pildersweg²⁶.

In het zuiden van het onderzoeksgebied werden nederzettingssporen aangetroffen welke aan de hand van het vondstenmateriaal en de uitgevoerde C14-dateringen in de volle Middeleeuwen, en nauwkeuriger eind 10de eeuw tot eerste helft 11de eeuw, kunnen worden gedateerd. De nederzettingssporen bestaan uit paalsporen die samen een driebeukig hoofdgebouw vormen en verschillende greppels die samen het Middeleeuws erf afbakenen. Deze greppels komen uit in een waterkuil, waarbij een van de onderste lagen kan worden gedateerd in de eind 10de en eerste helft 11de eeuw. Gelijkaardige bouwplattegronden

---

²¹ APERS T., VANHOUTTE C. 2017.

²² VANHOUTTE C. 2018.

²³ BEKE F., VAN DEN DORPEL A.C. 2017.

²⁴ DEFORCE 2014

²⁵ DEFORCE 2016

²⁶ LANGE 2017

zijn te vinden op de sites Staden Provinciebaan²⁷, Ingelmunster Zandberg²⁸ en Oedelem Oudeputstraat²⁹. Pollenonderzoek dat werd uitgevoerd op de waterkuil wees uit dat er in de omgeving van de site fragmenten loofbos en heidevelden aanwezig waren en er graan werd verwerkt en verbouwd. De directe omgeving van het spoor bestond vooral uit grasvelden met eventueel ook onkruiden

Tijdens de opgraving werden er twee brede grachten aangetroffen, één in het westen van het onderzoeksgebied en één in het oosten. Beiden hadden ze een noord-zuid oriëntatie. Aan de hand van het aangetroffen vondstmateriaal werden deze grachten gedateerd in de Late Middeleeuwen. Verder werden er in het noorden van het onderzoeksgebied verschillende bomkraters aangetroffen, welke in de Eerste of Tweede Wereldoorlog kunnen worden gedateerd.

---

²⁷ ACKE B., BRACKE M., VAN QUAETHEN K., WYNS G. 2020.

²⁸ EGGERMONT N., DERWEDUWEN N. 2012.

²⁹ ACKE B., BRACKE M., FONTEYN P., WYNS G. 2019.

8 ONDERZOEKSVRAGEN

- Wat is de aard, omvang, datering en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
  - De aangetroffen archeologische sporen bestaan uit paalkuilen, kuilen, greppels, grachten en bomkraters. Deze zijn verspreid over het gehele onderzoeksgebied, maar deze zijn vooral centraal op het terrein geconcentreerd. De sporen zijn te dateren in de Volle middeleeuwen, de late en post-middeleeuwen en in de Eerste of Tweede Wereldoorlog.
- Welke spoorcategorieën zijn aanwezig? En tot welke functie behoren deze (bewoning, begraving, artisanaal, ...)? Welke structuren kunnen onderscheiden worden (gebouwen, waterputten, kuilen, ...)?
  - De aangetroffen archeologische sporen bestaan uit paalkuilen, kuilen, greppels, grachten en bomkraters. De functie van de aangetroffen sporen zijn vooral te relateren met bewoning. De paalkuilen vormen samen een driebeukig hoofdgebouw, verder is er ook een waterkuil aangetroffen.
- Wat is de aard van de bewoning? Welke (gebouw)structuren kunnen worden herkend? Kunnen de huisplattegronden vervolledigd worden? Tot welke types kunnen de huisplattegronden gerekend worden? Fasering?
  - Er kan één gebouwstructuur onderscheiden worden uit de aangetroffen paalsporen, namelijk een driebeukig hoofdgebouw. Deze plattegrond kan door het aangetroffen aardewerk en de uitgevoerde C14-datering worden gedateerd in de eind 10de tot eerste helft 11de eeuw.
- Kunnen sporen of vondsten van artisanale activiteiten onderscheiden worden, zoals bv. meilers?
  - Er werden twee meilers aangetroffen tijdens te opgraving, S39 en S164. Meiler S39 was zeer ondiep bewaard, maar S164 was nog ongeveer 30cm onder het archeologisch vlak aanwezig in de bodem. Verder werden er geen sporen van artisanale activiteit aangetroffen.
- Zijn sporen en/of vondsten aanwezig uit andere periodes of behoren ze allemaal tot de volle middeleeuwen?
  - Er werden twee grachten, S2 en S33, aangetroffen in het oosten en het westen van het terrein welke in de Late of post-middeleeuwen kunnen worden gedateerd. Verder werden er verschillende bomkraters gevonden welke uit de Eerste Wereldoorlog afkomstig zijn.
- Uit wat bestaat de materiële cultuur en kan dit iets leren of het gebruik van de site en de bewoner(s)? Tot welke groep, type, baksel, ... behoort het aardewerk?

- De aangetroffen materiële cultuur was vrij beperkt. Uit het Vol middeleeuws woonerf werd er enkel aardewerk en in beperkte mate dierlijk botmateriaal aangetroffen. Het aardewerk bestond uit grijs gedraaid aardewerk. Uit twee grachten werd aardewerk, waaronder steengoed en roodgeglazuurd aardewerk, aangetroffen welk de dateren is in de late of port-middeleeuwen. Tijdens het onderzoek werden verschillende bomputten gevonden uit de Eerste of Tweede Wereldoorlog. Uit deze sporen werden verschillende resten van drijfbanden gevonden.
- Lenen vonden zich tot een conservatie? Wat is hun meerwaarde?
  - Er werden tijdens het onderzoek geen relevante vondsten aangetroffen die door middel van conservatie een archeologische meerwaarde zullen bieden.
- Kunnen bepaalde sporen verder natuurwetenschappelijk onderzocht worden? Wat is hun meerwaarde? Welke vormen van natuurwetenschappelijk onderzoek zijn van toepassing (C14-datering, macrobotanisch, pollen, dendrochronologie, houtsoortbepaling, antracologie, petrografie, archeozoölogie, ...)? Wat leert het natuurwetenschappelijk onderzoek ons over het lokale en regionale milieu in de late middeleeuwen? Kan de site op basis van 14C-datering scherper gedateerd worden of geeft het vondstmateriaal genoeg inzichten hieromtrent?

Verder natuurwetenschappelijk onderzoek werd uitgevoerd op volgende sporen/structuren:

  - S164 (houtschoolmeiler): C14-datering
  - S158 (paalkuil van gebouw): C14-datering
  - S14 en S22 uit vooronderzoek (houtschoolmeiler): C14-datering en antracologisch onderzoek
  - S116 (waterkuil): pollenanalyse, macrobotanisch onderzoek, C14-datering op onderste pakket voor begindatering waterkuil

Door de uitgevoerde C14-dateringen konden de houtschoolmeilers worden gedateerd in de Late IJzertijd – Vroege Romeinse periode. De datering van het Middeleeuws erf en de waterkuil kan iets scherper worden gesteld tussen eind 10de eeuw en begin 11de eeuw.
- Wat was het (cultuur)landschap doorheen de tijd? Hoe verhoudt zich dit tot de locatiekeuze van de vastgestelde bewoning? Kunnen de resultaten een beeld werpen op het paleolandschap waarin de mens zich voortbewoog (flora en fauna)?

Het pollenonderzoek dat werd uitgevoerd op de waterkuil (S116) toont aan dat er in de omgeving van de site stukken loofbos en heidevelden aanwezig waren. Ook werd er graan verbouwd en verwerkt. Verder bestond de nabije omgeving van de waterkuil uit grasland met verschillende onkruiden.

- Hoe past de vindplaats binnen het regionale landschap uit deze specifieke periode(s)? Kan de site in een ruimer archeologisch kader geplaatst worden of betreft het een lokaal fenomeen?
  - In de omgeving van de site zijn de oppervlakte- en prospectievondsten vrij beperkt. Waarschijnlijk is dit te wijten aan een gebrek aan systematisch archeologisch onderzoek, in plaats van de archeologische werkelijkheid. De enige bekende archeologische sites uit de Volle middeleeuwen in de omgeving zijn twee sites met walgracht. Het aangetroffen woonerf uit de Volle middeleeuwen is dus eerder uniek voor de omgeving.
- Kan op basis van de archeologische sporen en het vondstmateriaal een beeld worden gevormd over de relatie tussen de mens en zijn omgeving? Zo ja: welke is deze relatie?
  - De aangetroffen archeologische sporen en vondsten zijn helaas van deze aard dat het niet mogelijk om een beeld te geven van de relatie tussen de mens en zijn omgeving.
- Kan een beeld worden verkregen op de consumptiepatronen op de site?
  - De aangetroffen archeologische sporen en vondsten zijn helaas van deze aard dat het niet mogelijk om een beeld te geven van de consumptiepatronen op deze site.
- Kunnen de vondsten een beeld werpen op eventuele patronen van lokale, regionale en transregionale economische processen?
  - Het aangetroffen vondstmateriaal is hiervoor helaas te beperkt.

9 SAMENVATTING

Naar aanleiding van de geplande verkaveling aan de Sprietstraat in Ardooie werd na het uitvoeren van een vooronderzoek met ingreep in de bodem besloten om over te gaan tot opgraving van een deel van het projectgebied. In dit deel werden namelijk Middeleeuwse nederzettingssporen aangetroffen wat een opgraving noodzakelijk maakte. Ook werden tijdens het vooronderzoek twee houtskoolmeilers aangetroffen welke verder werden onderzocht in het vervolgonderzoek.

De streek rond Roeselare staat al langer bekend als ontginningsgebied voor houtskool in de Romeinse periode. Tijdens de opgraving werden twee houtskoolmeilers aangetroffen, buiten de houtskoolmeilers welke werden opgegraven tijdens het proefsleuvenonderzoek, die hierin kunnen worden gekaderd. Aan de hand van de C14-dateringen die werden uitgevoerd op de houtskoolmeilers konden deze sporen worden gedateerd in de Late IJzertijd – Vroege Romeinse periode. Antracologisch onderzoek wees uit dat vooral eikenhout werd gebruikt in deze meilers.

Zoals werd verwacht uit de resultaten van het proefsleuvenonderzoek werd een woonerf aangetroffen dat aan de hand van het vondstenmateriaal en de uitgevoerde C14-dateringen kan worden gedateerd in de Volle Middeleeuwen, tussen eind 10de en eerste helft 11de eeuw. Het woonerf bestaat uit een driebeukig hoofdgebouw, een greppelsysteem dat het woonerf afbakt en een waterkuil waar verschillende greppels op uitkomen. Aan de hand van de C14-dateringen wordt het hoofdgebouw gedateerd tussen eind 10de en 12de eeuw. De waterkuil is te dateren tussen eind 10de en eerste helft 11de eeuw. Pollenonderzoek uitgevoerd op de waterkuil toont aan dat de omgeving van de site bestond uit stukken loofbos en heidevelden. Verder werd er ook graan verbouwd en verwerkt. De nabije omgeving van de waterkuil bestond uit grasveld.

Twee brede grachten, één in het oosten en één in het westen van het onderzoeksgebied, konden aan de hand van het aangetroffen vondstenmateriaal worden gedateerd in de late- of post-middeleeuwen. Verder werden er verschillende bomkraters aangetroffen uit de Eerste of Tweede wereldoorlog.

10 BIBLIOGRAFIE

10.1 Literatuur

- ACKE B., BRACKE M., FONTEYN P., WYNS G. 2019. *Oedelem Oudeputstraat Eindverslag Verslag van resultaten*, Acke & Bracke bvba, Moerbeke-waas.
- ACKE B., BRACKE M., VAN QUAETHEN K., WYNS G. 2020. *Eindverslag Staden Provinciebaan*, Acke & Bracke bvba, Moerbeke-waas.
- ACKE B., BRACKE M., WYNS G., HAGEN J. 2019. *Nota Ardooie Sprietstraat*, Acke & Bracke bvba, Moerbeke-waas.
- ALLEMEERSCH L. 2019. Waardering macroresten van een waterkuil te Ardooie-Sprietstraat (ARSP2019/A364) in opdracht van Monument Vandekerckhove n.v., RAPPORT 2019-LA-09, GATE Archaeology, Gent
- APERS T., VANHOUTTE C. 2017. *Nota Roeselare Honzebroekstraat (Prov. West-Vlaanderen) 2017/114 OEID 5019*, Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.
- BEKE F., VAN DEN DORPEL A.C. 2017. *Houtskoolmeilers en het landschap in de Romeinse tijd Archeologische opgraving te Hooglede 'Honzebrouckstraat'*, Ruben Willaert bvba, Brugge.
- DECRAMER W., DE RAYMAEKER A. 2018. *Archeologienota: De verkaveling aan de Sprietstraat te Ardooie*, Studiebureau Archeologie bvba, Tienen.
- DEFORCE K. 2014. *Ingelmunster Zandberg – IMZB12. Anthracologisch onderzoek van enkele houtskoolbranderskuilen*. Rapport eenheid Bioarcheologie KBIN.
- DEFORCE K. 2016. *Anthracologisch onderzoek van een Romeinse houtskoolbranderskuil en een crematiegraf uit Geluwe – Wervikstraat*. Rapport 2016-08/ Onderzoeksprogramma "Mens en Milieu in het Quartair", KBIN, Brussel.
- DEFORCE K. 2020. Anthracologisch onderzoek van twee houtskoolbranderskuilen uit Ardooie – Sprietstraat. Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Brussel.
- DE GROOTE K. 2014. *Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late Middeleeuwen 10de-16de eeuw*, Relicta Monografieën 1, Brussel.

- EGGERMONT N., DERWEDUWEN N. 2012. *Archeologische opgraving Ingelmunster Zandberg (prov. West-Vlaanderen) Basisrapport*, Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.
- GOUW-BOUMAN M.T.I.J. 2019. *Pollenonderzoek aan een volmiddeleeuwse waterkuil in Ardooie*, ADC Rapport 5079, ADC ArcheoProjecten, Amersfoort.
- LANGE S. 2017. *Anthracologisch onderzoek aan twee meilerkuilen van de vindplaats Roeselare (BE)*. BIAxiaal 971, Zaandam.
- VAN CROMBRUGGE, H. B. VERMEULEN EN M. VAN DE VIJVER. 2017. *Omgevingsvergunning voor De Mulder aan de Beversesteenweg 584 te Roeselare. Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek. Proefsleuvenonderzoek (resultaten)*, RAAP België bvba.
- VANHOUTTE C. 2018. *Note Roeselare Gitsestraat (prov. West-Vlaanderen) 2017K200 OEID 7505*, Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.

10.2 Internetbronnen

- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://www.geopunt.be/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/15296>

11 BIJLAGEN

Projectcode	2019A364
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	Bijlage 1
Type	Topografische kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	03/09/2019
Plannummer	Bijlage 2
Type	Kadasterplan
Onderwerp	Werkputten
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	03/09/2019
Plannummer	Bijlage 3
Type	Tertiair geologische kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	16/03/2020
Plannummer	Bijlage 4
Type	Quartair geologische kaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	16/03/2020
Plannummer	Bijlage 5
Type	Bodemkaart
Onderwerp	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	16/03/2020
Plannummer	Bijlage 6
Type	Kadasterplan

Onderwerp	Hoogtes
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	03/09/2019
Plannummer	Bijlage 7
Type	Kadasterplan
Onderwerp	Profielen
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	03/09/2019
Plannummer	Bijlage 8
Type	Kadasterplan
Onderwerp	Sporenkaart
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	03/09/2019
Plannummer	Bijlage 9
Type	Kadasterplan
Onderwerp	Sporenkaart (detail)
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	31/03/2020
Plannummer	Bijlage 10
Type	Rapport
Onderwerp	Antracologisch onderzoek Ardooie
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	31/03/2020
Plannummer	Bijlage 11
Type	Rapport
Onderwerp	Pollenonderzoek aan een volmiddeleeuwse waterkuil in Ardooie
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	31/03/2020
Plannummer	Bijlage 12

Type	Rapport
Onderwerp	Ardooie rapport waardering macrorestenonderzoek
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	31/03/2020
Plannummer	Bijlage 13
Type	Rapport
Onderwerp	Resultaten C14
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	31/03/2020

Meer informatie is tevens beschikbaar via het digitale registratiesysteem:

<http://www.monarcheo.be/web/monument/archeologie/public/home/home?globals=%7B%22ProjectId%22%3A%22162a7489-e0c5-44f6-8aba-aa6b00f918c2%22%7D>